

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
SECTA SCRIBARUM
QUORUM FREQUENS IN N. T. FIT MENTIO
ET
QUA RATIONE SUB EORUM NOMINE
LATEANT LEGISPERITI, SADDU-
CÆI ATQUE ESSÆI.

QUAM
CONS. AMPL. FACULT. PHILOS. ABOËNS.
PUBLICO EXAMINI MODESTE OFFERUNT
HENRICUS ARENIUS,
PHILOSOPHIE MAGISTER,

&
JOHANNES STENFORSS,
SATAKUNDENSIS,

IN ATRIO CANCELL. DIE XX DEC. MDCCCIX.
H. A. M. S.

ABOË, TYPIS FRENCKELLIANIS.

2.

REFERENDARIE SECRETERAREN
VID
KAMMAR- OCH RÄKENSKAPS, EXPEDITIONEN
AF
KEJSERL. REGERINGS CONSEILENS I ÅBO
OECONOMIE-DEPARTMENT, BERGMÄSTAREN
HÖGADLE
HERR CARL LUNDSTRÖM.

De välgärningar, som jag åtnjutit under den tid, jag haft den lyckan att vistas i Herr Referendarie Secreterarens och Bergmästarens hus, äro så ovärderliga, att jag aldrig kan bevisa en emot dem svarande tacksamhet; men jag vore den ovärdigaste varelse, om mitt hjerta någonsin kunde förgäta dessa dyrbara välgärningar; nej, aldrig skola de utplånas ur mitt minne. Upptag då, Ädelmodige Gynnare, icke illa min drifflighet, att med Herr Referendarie Secreterarens och Bergmästarens vördade namn pryda detta mitt första offentliga Lärdoms-prof. Lef länge lycklig till fosterbygdens gagn och Edra vänners hugnad och anse detta mitt ringa offer, såsom ett prof på de oskrymtade vördnads känslor, med hvilka jag städse skall framhärda

HÖGADLE HERR REFERENDARIE SECRETERARENS
OCH BERGMÄSTARENS

Ödmjukaste tjänare
JOHAN STENFORSS.

§. I.

Ex Sectis Judæorum tres potissimum celebritatem consecutas fuisse, *Pharisæorum* nempe, *Sadduceorum* & *Essæorum* vetus quidem est opinio & communi approbata consensu. FLAVIO namque
A Jo-

Nota: Præter hæc tria, complura alia, inter se invicem dissincta genera, nimirum: τῶν ἡμεροβαπτιστῶν, ἡγεωδιανῶν, μαρσοδαίων, fuisse, luculenter docent EPIPHANIUS in Panario T. I. opp: J. NICÆNUS ad Zach. Tom. II. p. 500. DAMASCENUS de hæres. T. I. p. 79. & alii, τῶν ἡγεωδιανῶν sit mentio Matth. XXII: 16. JOSEPHUS in Libr. XVIII. c. 1. 11. antique: Jud. meminit Judæ cujusdam Galilæi, qui populum ad defectionem sollicitaverat. Omnes vero has minores Sectas horum trium generum Species solummodo fuisse, docet SAM. BASNAGIUS in Ann. eccl. T. I. pag. 97. οἱ ἡμεροβαπτιστῶν ergo sunt Φαρισσαῖοι βαπτιστῶν, propter crebras per diem ablutiones, a JUST. MARTYRE in dial. cum Tryphone sic appellati. Τῆς ἡγεωδιανῆς cum Herode Tetrarcha, capite suo, exspirasse, testatur JAC. BASNAGIUS Hist. Jud. T. I. L. II. cap. 14. pag. 590. Τῆς μαρσοδαίωνς Sadduceorum socios, eademque usos fuisse doctrina, dubitare nos non sinunt Constitutiones Apostolicæ, Clementi Romano falso ad-

JOSEPHO non aliter visum fuit, quippe qui a temporibus admodum antiquis hoc sapientiorum discrimen inter Gentiles fuisse, suggerit. In exponendis autem harum trium Sectarum causis & dogmatibus, multum desudarunt eruditi, SERRARIUS, DRUSIUS, SCALIGER & alii, quorum scripta præclara Vir cl. JAC. TRIGLANDIUS imprimenda rursus curavit, suamque de *Karais* disertatissimè iisdem addidit.

§. II.

Ante omnia vero jam hæc se offert quæstio difficillima: Num *Scribæ*, quorum frequens in N. T. fit mentio, & qui a Pharisæis aperte distinguuntur, peculiarem & quartam, inter eruditos Judæos, constituerint Sectam? Ad quam rite excipiendam & enodandam, trepidans calamus plane gradum subsistere exoptat, cum utriusque partis acerrimi dentur propugnatores. Qui *Scribas* peculiarem ordinem constituisse, inficias eunt, sunt e recentioribus viri haud incelebres, quorum sententias breviter observasse sufficiet.

§. III.

Primo igitur loco prodeat cl. SPANHEMIUS (a) qui de *Scribis* ita sentit: *Scribarum*, ait, *nomen ordinis*

---

a) In P. sec, dub, Evang. 38, 39, 4, pag. 392.

dinis erat vel gradus, non *sectæ*, & sic vocabantur in genere postmodum homines litterati ac docti, non ex Levitica tantum vel Simtonis Tribu, ut quidam volunt, sed qualibet oriundi, qui legis erant periti, & vacabant toti, vel meditationi legis & prophetarum vel eorumdem expositioni, quorum alii PHARISÆORUM alii SADDUCÆORUM, ESSÆORUM alii πολῖταιν probasse putantur. Hujus lateri propius adinvenendus est cl. CASAUBONUS (a) e corpore, ait, Scribarum fuerunt, qui sequerentur PHARISÆOS qui SADDUCÆOS, nec non qui ESSENOS. Neque veretur DIONYSIUS PETAVIUS (b) Epiphanium reprehendere, quod Scribas, ut singularem Judæorum ordinem, enumerasset. Scribarum, ait, ordo neque Judaismi hæresis fuit, neque πρὸς τὰς Φαρισαίους ἀντιδιασελλομενός. Nam & Scribæ plerique Pharisei, non tamen omnes. Ab illis se nec separant alii viri celebres, DRUSIUS, JAC. ALTINGIUS, LEUSDENIUS, quorum verbis hæc adducendis supersedeo.

§. IV.

Quam longe autem opinio hæc a veritate sit remota, neminem fugere persuasus sum. Quis enim

A 2

non

a) Exercit. antib. 1. §. II. pag. 42.

b) T. II. oppos. Epiph. pag. 29.

non percipit, hunc illorum opinatum neque fundamentum ullum, nec solidioris argumenti vim præse ferre? Ne tamen sibi deesse videantur, loca quædam Scripturæ S. pro calculo suo defendendo producant. Allegatis nempe locis Matth. XXII: 35. & Marc. XII: 28 ita argumentantur. Qui hic Scriba dicitur, illic Phariseum fuisse, constat, unde colligi posse, quosdam interdum Scribarum ex Phariseorum factione fuisse, contendunt. Nec minus ex Act. XXIII: 9. elucere, Scribas Phariseorum castra esse secutos, putant. Plura ab illis expectare non licet. Quam levia autem hæc eorum sint argumenta, quamvis primo intuitu gravia videantur, mox patebit. Quod ad prius eorum attinet argumentum, aliud omnino Textum docere, non minus vere, quam scite observat Vir celeb. TRIGLANDEUS, (a) cujus verba digna sunt quæ h. l. citentur: *Sane quominus fuerit hic voxque Matthæi ex Phariseorum factione, ut vulgo existimatur, multa prohibent. 1:o quod apud Marcum nullum nomen aut mentio appareat Phariseorum, sed tantum γραμματεως v. 28, 32. i. e. בעל הספר Textuarii ex superioribus (Sc. debet esse nota hæc formula) 2:o Pharisei, dum hæc disputatio institueretur, non adessent, sed abiverant consultaturi Matth. XXII: v. 34 quibus v. 41 redeuntibus*

---

a) In Disfert. de *Karais* edit. Wolfii pag. 215.

bus tum Christus ipse dubium proponit de filio David, qui simul possit esse ejus Dominus. Itaque illud αὐτῶν v. 35 unus ex illis Legista, non ad Phariseos, secesferant quippe inituri consilium; verum ad ἀρεσῶντας ὁχλούς referendum videtur, ex quorum medio hic profilit, vacua velut arena, cum Domino congressurus, πειρασθῶν, experimentum capiens, an, qui reliquas Sedas, quæ Scripturas ignorabant, aut adulteraverant, tam facile vicerat, eadem sapientia & promittitudine sibi legistæ posset respondere? Quod vero ad posterius ex Act. XXIII: 9. adinet, nullam ejus dari soliditatem, vel ipse præsensit Spanhemius, (a) quare, cum Syro interprete, per Scribas ἀπο τε μερεσ τῶν Καρισίων, doctores Phariseorum præcipuos intelligere mavult. His præterea accedit, quod ne unicum quidem exemplum Scribæ cujusdam Sadducæi & Eseni, in oppositione, ut ita dicam, ad Scribas Phariseorum, quales eo tempore exstitisse contendunt, ostendere possint: si enim hoc demonstrare valerent, ab ipsis nosmet quidem non separarem. Libros Talmudicos subinde Scribarum Phariseorum, Sadducæorum & Esenorum, eorundemque dictorum facere mentionem, nos quidem non fugit; sed heic observandum, Phariseos posterioris ætatis titulum ריב"ט, quo jam Ezra & in Paraphrasi chaldaica ipse Moses

---

a) Loco citato dub. Euangel.

Moses veniunt, quibus sanctis similes esse cupiebant, sensim ad se transtulisse, in N. autem T. per γραμματεας non ejusmodi Scribas, sed singularem Sectam denotari. Nisi memoria me fefellerit, Traditionarii suas traditiones, ut eo facilius iis antiquitatem, auctoritatem & fidem adjungerent, hoc titulo venditabant, quasi ex ore Scribarum acceptas. Quorum apud Judæos magna erat auctoritas, utpote qui legem conservarent & explicarent, quare etiam ipse Salvator (a) eos την κλειδα της γνωσεως surripuisse, dicit.

§. V.

Cum itaque hinc patere putemus, illorum adfectionem pro infallibili haberi non posse, restat, ut sæpius jam laudati TRIGLANDII sententiam hac de re ulterius consideremus. Persuasum vero fuit illi, Scribas singularem ordinem constituisse, adeoque, ubi τον νομικον (b) unum eundemque cum Scriba fuisse ostenderat, per τες γραμματεας nullos alios intel-

a) Luc. XI. 52. —

b) Nomine τε νομικος Scriba tantum insigniebantur: τε νομοδιδασκαλος v. nomine, tum Pharisei. tum Scribae, veniunt. Νομοδιδασκαλοι utrique erant; sed Pharisei traditionibus adhibitis; Scribae, illis scriptis, Scripturam solum observabant.

intelligi, quam *Karæos*, quo *Karæorum* nomine ejus-
 modi insigniti sunt Judæi, qui, traditionibus reje-
 ctis, Scripturam ex Scriptura explicant. Verba ejus ita
 audiunt: *Docent illud Hebrai. Collectio illa commen-*
tatorum, quam possedit cl. Drusius, explicuit סופרים
per סקרי scripturarios; ut סכמים per eos, qui
Mischnæ & Talmudis traditiones recipiebant. Illum
librum Drusi quidem non vidi, & constat, R. Sal.
Jer. hi itidem sic explicare, בעל סקרי esse סופרים.
Quemadmodum ab alia parte certissimum est, בעל סקרי
esse titulum, quem ordinario sibi vindicant Karæi.
Millies in eorum scriptis oppositæ ad Rabbinitas occur-
rit בני aut סקרי בלי filii aut domini Scripturæ.
In Talmude Pharisaicos doctores ita cognominari, non
memini me uspiam legere. 2 Tradunt hoc doctissimi
veterum Patrum, qui plurimum studii in antiquitatibus
hebraicis posuerunt. Origenes: qui ergo non recedunt a
littera legis, scribæ dicuntur, qui autem majus aliquid
proficientes, dividunt se ipsos, quasi meliores a multis,
secundum hoc Pharisei dicuntur. Adhuc illos describit,
quod legem Moysis profitentur se interpretari, & in hoc
gloriantur, hos quod supra hæc ascendere se profitentur.
Concinunt isthæc Epiphanio, qui Scribas peculiarem se-
ctam faciens, paullo ante monuit, hoc a Phariseis dif-
ferr, quod hi habeant μαζες πολιτείας, licet in fidei
capitibus eadem fere cum iis sentirent. Quæ specia-
lius explicat in responsione ad epistolam Acacii &
Pauli: Mortuorum apud Phariseos resurrectio, ut &
apud

apud Scribas defenditur: iidem angelos & Spiritum
 S. esse, non negant, &c. Adpositissimus est alius Ori-
 genis locus, ubi occasione dicti Matth. XXIII: 32 enar-
 rat, quid sit γεγραμμενος? Omnis, qui instructus
 est doctrina juxta litteram legis: i. e. כְּתוּבִים.
 Quin ipsum nomen γεγραμμενος, si bene examines,
 nos eo, manu veluti, ducit: ut enim כְּתוּבִים Scrip-
 tuarius est a כָּתוּב, sic γεγραμμενος a γεγραμ, quo
 lex designatur. 2 Cor. III: 6, 2 Tim III: 15. Eo
 libenter referam dictum Epiphanii, quod γεγραμμενος
 essent litteralem quandam scientiam professi, quæ ex
 Scripturæ littera resultabat. Suadent tandem hujus
 appellationis origo & incurabula. Primus Esdras
 cap. VII: 6. speciali titulo סופר Scriba vocatur, neque
 est dubium, quin ille unice legi scriptæ adhæserit, eaque
 ratio subjungitur v. 10: 11. Eum sui dogmatis aucto-
 rem & Statorem passim celebrant Karæi, & ab eo vi-
 dentur doctores Textuales titulum Scribæ sumsisse. Et
 deinde pag. 215. Et sane per vocum hujusmodi fere
 Textuarios in N. T. notari, haud obscure inde firma-
 tur, quod omnis disputatio, quæ cum illis acta legi-
 tur, non traditiones aut Kabbalam, sed legem scriptam
 ejusque interpretationem & praxin spectaverit. Quod
 si vocum illo Matth. loco lubeat, ut mihi quidem ad-
 modum allubescit, fumere pro Textuario, indignum non
 erit notatu, quod sic uno hoc capite memorabitur am-
 plissima & universalis Christi victoria de quatuor,
 quæ tunc scholas, urbem & aulam tenebant, sectarum
 insidiis

insidiis & oppugnatione feliciter triumphantis. Cum quo facit J. CHR. WOLFIIUS (a) cujus hæc sunt verba: Atque hi, sc. Karæi, sunt, qui in Novo Testamento γραμματεῖς, hebr. סופרים vocantur. Et paullo post: Ex his consequitur, in ipsis SCRIBIS hac ætate latuisse KARÆOS, quibus cum hac in parte similia traderet Servator sanctissimus a παραδοσσει majorum frequenter avocons; factum est, ut OBODIO, eruditus in Belgio Judæus, Servatorem Karæorum sectæ, additum fuisse adfereret. His denique adhuc addi potest, quod nullibi Scribarum Phariseorum fiat mentio, sed ubique Scribas & Phariseos, eadem ratione ac Phariseos & Sadduceos a se invicem disjunctos videmus, nunquam vero Scribas, Phariseos & Sadduceos. Quoties igitur Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς occurrunt, de Textuariis & Traditionariis explicandum judicamus. (b)

§. VI.

Sunt vero argumenta, quæ hanc sententiam, Scribas nempe tradiones rejecisse, dubiam omnino facere videantur. Haud levem namque injicit scrupulum hocce ex cap. Matth. XV: ubi ἀπο τῶν ἱεροσολύμων γραμματεῖς, una cū Phariseis, traditionis de lavandis ante prandium manibus, quam negle-

B

xe-

---

a) In præfat. ad notit. *Karæorum* pag. 8

b) Wolfius in *cur. philol. & critic.* T. I. pag. 31, 32.

xerunt discipuli, patrocinium in se suscepisse videntur. Libenter quidem concedimus, Scribas simul cum Phariseis ad Christum venisse, sed quod illi hujus controversiæ, de servandis traditionibus, participes fuerint, est quod affirmare non audemus. Rationem ejus suppeditant ipsi Apostoli v. 12 referunt enim ad Christum: se cognovisse, Phariseos responsum ipsius ægre admodum tulisse, quod si ergo Scribæ socii fuissent, certe eadem non minus, ac Pharisei, indignati fuissent. Nec magis sollicitat locus ex Matth. XXIII: 25. ubi Scribis æque ac Phariseis objurgare videtur Servator, quod lotionem vasorum tam anxie observarint, cum ex versu subsequenti 26 nec non Luc. XI: 39. constet, increpationem hancce in solos Phariseos quadrare. Restat denique Locus ex Luc. XI: 46. Christus tam Scribas, quam Phariseos tectis coopertisque sepulcris antea assimilaverat, quibus inquinari solent homines incuriosi. Hoc indignans *νομῖκος*, qui antea, solis Phariseis reprehensis, siluerat, defensionem in se suscepit, ubi Scribas *τὰ ὄναι* consortes fieri, audit. Unde porro quoque *νομῖμοι*, quos eosdem cum Scribis fuisse contendimus, Christi merentur increpationem, quod imperitiæ hominum turbæ *φοβία δυσβάστα*, quæ ipsimet ne digito quidem attingere velint, imponant. Hic per *φοβία δυσβάστα* traditiones intelligi adserunt interpretes haud pauci, unde subinde constaret, *τὰς νομῖμας* adeoque & Scribas tradi-

traditionum propugnatores fuisse. In illam vero sententiam ut descendamus, nulla nos cogit necessitas. Salvatorem enim τοῖς νομικοῖς hoc exprobrare velle, quod rigidiorum præceptorum legis tam civilis, quam ceremonialis observantiam auditoribus suis injungerent, quam ipsimet præstarent, a loco parallelo Act. XV: 10 evidentissimum est, ubi τὰ ζῦγα, ὅν ἐστε οἱ πατέρες ἐστε αὐτοὶ ἰσχυστὰν βασισαί, fit mentio.

§. VII.

His sic præmissis, non displicere cuiquam opinamur, si τὰς νομικὰς æque ac Sadducæos atque adeo Esæos communi τῶν γραμματέων nomine interdum in N. T. insigniri, omnesque illas tres factiones sub eo comprehendi, autumemus. Hisce v. præcipue ducimur rationibus: quarum prima ex ipsa nominis significatione est petenda. Quodsi omnes, qui, reiectis traditionibus, solam Scripturam venerantur, ΚΑΡΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ dicantur, clare liquet, nos non inique profiteri, hujus vocis in N. T. hunc esse usum. Τὰς νομικὰς traditiones sprevisse, paullo ante jam diximus; & Sadducæos traditiones repudiasse, docet JOSEPHUS (a), Esæos quoque pariter, ac

B 2

---

a) Ant. Jud. L. XIII: c. 18.

ac Sadducæos, traditiones vilipendisse, ideoque Karæos dictos fuisse, testantur FULLERUS (a) & MUNSTERUS (b), quorum verba heic afferre prohibet brevitās. Hinc *Esaios* quoque sub eodem *γραμμάτεων* nomine latere, non immerito contendimus. Quare graviter hoc in casu suam exprimit mentem SALDENUS (c) *Karæorum* (*γραμμάτεων*) vox non tam propria, quam appellativa, cunctos eos denotans, qui soli Scripturæ adhærebant. Sadducæos Karæorum & vicissim *τὰς γυναῖκες Sadducæorum* nomine insignitos fuisse, neminem vel ex eo fugere putamus, quod in N. T. vel *Pharisæorum* & *Scribarum*, vel *Pharisæorum* & *Sadducæorum* tantum, nusquam v. *Pharisæorum* & *Scribarum* & *Sadducæorum* conjunctim, fiat mentio. Unde nec mirum alicui videatur, Christum toties Scribas ac Phariseos objurgantem, Sadducæorum ne verbo quidem meminisse; statim enim cadet omnis admiratio, ubi *Sadducæos* sub *Scribarum* nomine latere cognoverit. Ad hoc dubium ita quidem disserit J. CLERICUS (d) *Mirantur*

non-

a) *Miscell. Sacr.* L. II. c. 3.

b) In *annot. ad Hist. Ben. Gor.* L. IV. c. 61.

c) *Otiōr. Theolog.* L. III. exercit IX. pag. 518.

d) In *Proh. ad Hist. eccl. duor. prior. Sec. p. C. N. Sec. I.* c. III. §. XI. p. 15.

nonnulli *car* Pharisei, quorum dogmata saniora, ad alteram vitam, quod attinet, erant dogmatibus Sadducæorum, tam acriter pasim a Christo castigentur, qui leniter confutat Sadducæos Matth. 22: 29. & ceteroqui vix eorum meminit. Sed quidquid jactarent Pharisei de sectæ suæ religiosi moribus, erant meri simulatores pietatis, intus vero improbi & impii, qui potissimas leges divinas traditionibus suis irritas faciebant, & quam maxime adversabantur: Sadducæi v. homines larva virtutis, quam præ se minime ferebant, non sic fallebant, sed quales erant, tales videbantur; nec ita se negotiis alienis immiscebant, ut quid ageret Christus, multum curarent. Hæc v. causa, a Viro cl. allata, universæ historiæ Evangelicæ veritati non est consentanea. Si enim Sadducæi tales visi fuissent, quales erant, Servator discipulos suos in casum de fermento eorum detestando, hortatus fuisset. Unde liquet, utrosque, tam Phariseos, quam Sadducæos fuisse simulatores, & improvidos decerpisse.

§. VIII.

Jam aliquantulum divagata contracturi vela, coronidis loco denique observandum duximus, *Scribas* in duas abisse partes. Quidam enim *Scripturarum voxovoi* nempe a partibus Phariseorum stabant, affirmantem in controversia de resurrectione mortuorum sententiam cum iis foventes. Alii contra

τρα των γραμματέων, Maximi Pontificis, Sadducæis-
 num proflentis, nullamque deinceps a mortuis re-
 surrectionem credentis, partibus favebant, nomine
 suo proprio *Sadducæi* alias dicti. (a) Plura in illu-
 stri hac materia me temporis, ingenii & rei libra-
 riæ penuria proferre vetat, ideoque his subsisto.

---

a) Cfr. JAC. BASNAGIUS in *Hist. Judæor.* T. VI. §. 30, 31.
 pag. 86.

